

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

SROVNÁNÍ DVOU KONKRÉTNÍCH SALESIÁNSKÝCH ZAŘÍZENÍ VE
ŠPANĚLSKU A V ČESKÉ REPUBLICE

Vedoucí práce: Dr. Ing. Alois Křišťan, Th.D.

Autor práce: Jaroslava El Asmai

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: prezenční

Ročník: pátý

2011

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

14. 4. 2011

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Dr. Ing. Aloisi Křišťanovi, Th.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

1 ÚVOD.....	6
2 OSOBNOST DONA BOSCA A PREVENTIVNÍ SYSTÉM JAKO VÝCHODISKO SALESIÁNSKÉHO VÝCHOVNÉHO STYLU	8
2.1 Společensko-historický kontext postavy Dona Bosca	8
2.2 Prvky, které ovlivnily osobnost Dona Bosca.....	10
2.2.1 Vlídňá a pevná láska matky	10
2.2.2 Práce a oběť	11
2.2.3 Smysl pro Boha.....	11
2.2.4 Rozumnost	11
2.2.5 Odvaha	12
2.2.6 Záliba ve společné práci	12
2.2.7 Záliba v životě ve společenství	12
2.2.8 Sen z devíti let.....	12
2.2.8.1 Význam snu z devíti let	13
2.2.8.2 Množství chlapců předmětem snu	13
2.2.8.3 Naznačení základních prvků práce v oratoři.....	14
2.2.8.4 Naplnění základních prvků oratoře.....	14
2.3 Shrnutí.....	14
2.4 Preventivní systém a jeho nejdůležitější pilíře	15
2.5 Pedagogika Dona Bosca	15
2.6 Preventivní systém Dona Bosca v dnešní době	16
3 SALESIÁNI VE SVĚTĚ.....	16
3.1 Historický kontext salesiánů ve světě a oblasti působení salesiánů ve světě	17
3.2 Salesiáni ve Španělsku.....	18
3.3 Salesiáni v České republice	19
4 KOMPARACE SALESIÁNSKÝCH STŘEDISEK.....	20
4.1 Metodologie	21
4.2 Stručná charakteristika srovnávaných středisek	21
4.2.1 „Asociación Periferia“	21
4.2.1.1 Identifikační údaje	22
4.2.1.2 Stručný popis realizace poskytování sociálních služeb	22
4.2.2 „Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“	22

4.2.2.1	Identifikační údaje	24
4.2.2.2	Stručný popis realizace poskytování sociálních služeb	24
4.3	PRVNÍ KRITÉRIUM: Cílová skupina	25
4.3.1	Charakteristika cílové skupiny - chudá mládež	25
4.3.2	Podmínky pro přijetí mladých do oratoře	26
4.3.3	„Asociación Periferia“	26
4.3.3.1	Salesiánský výchovný přístup aplikovaný na práci s kulturně a etnicky rozmanitou cílovou skupinou.....	27
4.3.3.2	Podmínky a způsob poskytování sociální služby	28
4.3.4	„Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“ ..	29
4.3.4.1	Salesiánský výchovný přístup aplikovaný na práci s Romy.....	29
4.3.4.2	Podmínky a způsob poskytování sociální služby	30
4.3.5	Shrnutí.....	30
4.4	DRUHÉ KRITÉRIUM: Kompetentnost k sociální asistenci.....	31
4.4.1	“Asociación Periferia”	32
4.4.1.1	Kvality pedagoga v praxi preventivního systému Dona Bosca	32
4.4.1.2	Dobrovolníci	33
4.4.1.3	Náplň práce sociálního pracovníka.....	34
4.4.2	„Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“ ..	35
4.4.2.1	Program „salesiánští animátoři“	35
4.4.2.2	Náplň práce sociálního pracovníka.....	36
4.4.3	Shrnutí.....	37
4.5	TŘETÍ KRITÉRIUM: Komplexnost působení na svěřence	37
4.5.1	„Asociación Periferia“	37
4.5.1.1	Vymezení hlavních projektů střediska.....	37
4.5.1.2	„Trabajo social en red“	39
4.5.2	„Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“ ..	40
4.5.2.1	Otevřené kluby.....	40
4.5.3	Shrnutí.....	42
5	ZÁVĚR	43
	Seznam použitých zdrojů:.....	43
	Abstrakt.....	44
	Abstract.....	45

1 ÚVOD

K napsání této práce mě inspirovala osobnostní zkušenost ve Španělské Valencii při plnění 420 hodinové praxe v salesiánském středisku mládeže „Asociación Periferia“, kterou jsem absolvovala v rámci mého studijního pobytu ERASMUS 2008/2009. Dříve před tím jsem měla o salesiánech jen okrajové povědomí, až při psaní této práce jsem si dala do souvislosti salesiánské hnutí se založením Teologické fakulty a založením nakladatelství Portál, z jehož tvorby jsem předtím přečetla nespočet knih bez toho, abych si uvědomovala, že o jeho vznik se zasloužili právě salesiáni. Impulsem k rozšíření tohoto povědomí, byla skutečnost jedinečného zážitku, jak může sociální práce dobře fungovat a to hlavně díky tomu, kdo a na základě čeho se na ní podílí. Na základě čeho, tím myslím tzv. „preventivní systém“, který klade vysoké nároky na to, kým a jak bude realizován. To, že pomáhající osobou nemůže být kdokoliv, mi bylo předkládáno od prvního okamžiku vstupu do centra a pro mě samotnou se toto stalo profesně-motivačním faktorem.

Cílem mé práce je srovnání salesiánského střediska ze Španělska se salesiánským střediskem v České republice. Jako reprezentativní vzorek salesiánského střediska mládeže v České republice jsem zvolila Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice, které stejně jako „Asociación Periferia“ vychází z preventivního systému Dona Bosca.

K naplnění stanoveného cíle jsem si stanovila kritéria, podle kterých budu konkrétní salesiánská střediska srovnávat pomocí metody pozorování a studia vnitřních dokumentů zařízení. Ke zvolení kritérií mě vedl teoretický podklad tématu mé práce a to základní charakteristiky salesiánského výchovného stylu, vyplývající z učení jeho zakladatele Dona Bosca.

Nebýt potřebných chlapců, nebylo by ani sociální činnosti Dona Bosca, tato skutečnost mě vedla ke stanovení prvního kritéria a to, *pro koho* je tato forma sociální práce určena - cílová skupina. Budu se zabývat tím, jak cílovou skupinu definoval Don Bosco a tím, jak je to dnes v praxi na příkladu dvou středisek ze dvou zemí. Rozdílnosti potom dle mého názoru budou vyplývat zejména z odlišností těchto dvou zemí a jejich kulturního vývoje – Španělsko jako země multikulturní oproti České republice, zemi úpadku sociálních služeb a duchovních hodnot v době totality.

Druhé kritérium potom bude rozebírat kompetentnost k sociální asistenci ve smyslu toho, jaké charakteristiky má mít salesiánský pracovník, aby byl pomáhající vztah

motivující k žádoucím pozitivním změnám uživatelů středisek tedy, *kdo* ve zkoumaných střediscích sociálně působí. Dodnes se mi vybaví jedna z otázek vstupního rozhovoru k vykonávání mé praxe v „Asociación Periferia“ – „Jak se vyrovnáváte s obtížnými životními situacemi?“ či „Dokončujete věci, kterým se začnete věnovat?“. Již z tohoto nástinu otázek vyplývá skutečnost, že jakýkoliv pracovník salesiánského střediska by měl být vyváženou osobností. Budu srovnávat jakým způsobem střediska k tomuto tématu přistupují, opět v návaznosti na Dona Bosca, který byl nosným příkladem vyvážené, optimistické osobnosti, která může sociálně působit na své okolí a motivovat své svěřence. Předpokládám, že obě zařízení přistupují k tomuto tématu odpovědně, ale může se to projevit ve vnitřním řádu rozdílně. Nároky kladené na pracovníky budu porovnávat na přístupu k dobrovolnictví a na kvalitách sociálního pracovníka.

Posledním kritériem bude komplexnost působení na svěřence, kde se budu zabývat programy a metodami, jakými střediska aplikují preventivní systém do praxe tak, aby se působilo na jednotlivce celistvě. Budu si tedy klást otázku, *jak* zkoumaná střediska sociálně působí na své svěřence. Již Don Bosco zdůrazňoval ve svých prvních oratořích, že se má působit na člověka jako na celek. Oratoř byla ve skutečnosti domovem, školou, dílnou, kostelem, hřištěm, rodinou, tedy komplexním systémem výchovy. Jakými způsoby zajišťují komplexnost působení na jedince, bude tedy předmětem mého zkoumání ve třetím kritériu. Jednotlivá střediska mají v něčem specifickou cílovou skupinu a té dle mého názoru budou přizpůsobeny programy a metody a tam se tedy objeví dle mého názoru odlišnosti.

Práce má tedy následující strukturu. K pochopení ideologického zázemí srovnávaných středisek si nejprve představíme jejich historické východisko, kterým je činnost Dona Giovaniho Bosca, Don Bosco bude představen jako člověk v souvislostech své doby a svého života, které se stali určujícími pro vznik salesiánského díla. Teoretickým východiskem salesiánského působení je tzv. „preventivní systém“, na který se zaměřím v následující kapitole. Nastíním jeho základní pilíře, o které se opírá, a v neposlední řadě poukážu na jeho aktualizaci pro dnešní dobu. Jelikož srovnávám zařízení ze dvou zemí, v další kapitole představím světovou salesiánskou působnost a poté konkrétně salesiány ve Španělsku a v České republice. Po tomto teoretické výčtu již přistoupím k samotné komparaci salesiánských středisek dle vytyčených kritérií.

V práci se budu opírat především o vnitřní projekty obou středisek, stanovy salesiánů a životopisná díla o Donu Boscovi, napsaná zejména Teresiem Boscem.

2 OSOBNOST DONA BOSCA A PREVENTIVNÍ SYSTÉM JAKO VÝCHODISKO SALESIÁNSKÉHO VÝCHOVNÉHO STYLU

Jelikož chceme porovnávat dvě salesiánská střediska, řekněme si nejprve něco o salesiánech. K tomu, abychom pochopili jejich ideová východiska, bude nejdříve zapotřebí nastínit osobnost jejich zakladatele – Dona Giovaniho Bosca. Ačkoliv Don Bosco sepsal své paměti i jiná literární díla, sám preventivní systém nepopsal, on ho žil a byl tedy výsledkem prvků, které ovlivnily jeho život.

2.1 Společensko-historický kontext postavy Dona Bosca

Don Bosco žil v období, které bylo nazváno „stoletím pedagogiky“. Stačí si představit jména jako J. F. Herbart, J. H. Pestalozzi, F. W. A. Fröbel, A. Necker de Saussure, P. Girard, Ferrante Aporti, R. Lambruschini, G. Capponi, A. Rosmini, G. A. Rayneri a nesmíme zapomenout ani na dominantní postavu J. J. Rousseaua.

V italském Piemontu vzniklo rozsáhlé pedagogické, výchovné a školské hnutí, které se zasazovalo o lidové vzdělání a výchovu. Zda už vědomě, nebo ne, Don Bosco se inspiroval některými jeho motivy. Jeho pedagogické literatuře nechybí odkazy, ne vždy jednoznačné, na tehdejší francouzské a italské vychovatele a pedagogy.¹

Narodil se v době průmyslové revoluce 16. 8. 1815 v malé italské osadě Becchi v rodině zemědělců, která žila jako všichni v jejím okolí té doby. Jeho dětství bylo krásné, ale přitom dost složité. Ve dvou letech mu zemřel otec a potom se matka musela protloukat sama se třemi nedospělými syny a dluhem na nedávno zakoupeném domečku.

Velmi záhy můžeme pozorovat na Donu Boscovi jeho altruismus. Vymýšlí hry pro své kamarády, kouzlí pro ně, za zimních večerů jim čte knihy a vypráví příběhy. Tím vším však sleduje určitý záměr, aby byli lepší a drželi se Pána Boha, tak jak to on sám převzal z výchovy své matky.

---

¹ MOTTO, F., *Výchovný systém Jána Bosca*, 2005, s. 16-17.

Ve 14 letech se setkává s Donem Calossem, který jej naučil vést duchovní život. Studuje a přitom se učí i různým řemeslům (bydlí u různých řemeslníků – švec, krejčí, číšník, kovář).

Poté, co přijel Don Bosco do Turína, se snažil přiblížit mládeži a poznat její životní podmínky. Setkával se s uprchlíky z vesnic, kteří z ekonomických důvodů přijížděli do města hledat lepší životní podmínky, kteří ale nakonec byli tvrdě udeřeni realitou - byli zneužíváni jako levná pracovní síla. Jen malá část hochů měla šanci na vzdělání vzhledem k bídě rodiny a s tím spojené potřeby každé pracovní síly, i té dětské. Celá společnost byla plná delikvence, zneužívání, zanedbávání, hladu i ztráty víry. Mnoho chlapců končilo ve vězení, protože kradli, aby neměli hlad, tam se s nimi Don Bosco setkával a i těm „nejubožejším“ se snažil prostřednictvím zpovědi, či jen tím, že tam byl, připomenout jejich lidskou důstojnost - přicházel k hochům se slovy „*Stačí mi, že jste mladí, abych vás musel mít rád.*“²

Projekt na vzdělávání se zrodil s nápadem překonat všechny tyto sociální problémy doby průmyslové revoluce.

Za počátek salesiánského díla označují salesiánské prameny³ datum 8. prosince 1841 – kdy se Don Bosco ujímá šestnáctiletého chlapce Bartolomea Garelliho, kterého kostelník vyhnal z kostela. Osloví ho, projeví o něj zájem a pozve ho na příští neděli na katechismus. V neděli přichází Bartolomeo s osmi kamarády. Během několika let se kolem Dona Bosca shromáždí přes 500 chlapců, kteří u něj naleznou chybějící domov, zameškané vzdělání, prostor pro hru a zábavu, ale i prostředí, kde by mohli rozvinout svůj život z víry. Tak vznikla tzv. oratoř, která po několika vynucených stěhováních nakonec zakotvila v turínské čtvrti *Valdocco*.

Společně s Marií Dominikou Mazzarelovou založil institut Dcer Panny Marie Pomocnice (1872). Jejich původním posláním bylo zaměřením se na děvčata na okraji společnosti. Dalším jejich působením byla obrana ohrožené víry lidových vrstev a do evangelizace dalekých zemí.

Jako tajemství úspěchu pro práci s mladými dal salesiánům jedinečnou výchovnou metodu tzv. *preventivní systém* založeného na rozumu, náboženství a laskavosti. Systém inspirovaný láskou zakořeněnou v živém setkání s Ježíšem Kristem, především v eucharistii, v neomezené důvěře v Pannu Marii, ve věrnosti církvi a jejímu učení.

---

² Bosco, T. *Don Bosco.*, 1991, s. 5

³ Bosco, T. *Don Bosco.*, 2004, s. 115

Don Bosco zemřel v Turíně 31. ledna 1888. Mezi svaté byl připočten Piem XI. o Velikonocích roku 1934.

Jako tajemství úspěchu pro práci s mladými dal salesiánům jedinečnou výchovnou metodu tzv. *preventivní systém* založeného na rozumu, náboženství a laskavosti. Systém inspirovaný láskou zakořeněnou v živém setkání s Ježíšem Kristem, především v eucharistii, v neomezené důvěře v Pannu Marii, ve věrnosti církvi a jejímu učení. Don Bosco zemřel v Turíně 31. ledna 1888. Mezi svaté byl připočten Piem XI. o Velikonocích roku 1934.

Na závěr roku, ve kterém se slavilo sto let od jeho úmrtí, ho Jan Pavel II. prohlásil za otce a učitele mládeže (24. ledna 1989).⁴

2.2 Prvky, které ovlivnily osobnost Dona Bosca

Z hlediska cílů mé práce nás budou zajímat prvky, které ovlivnily rozvoj osobnosti Dona Giovaniho Bosca a které se promítají do současné salesiánské činnosti a měly by být tedy patrné i ve zkoumaných zařízeních. Tyto prvky lze shrnout do sedmi základních hodnot⁵, které jsou pokračováním života jeho rodiny v Becchi a které přenesl do velké salesiánské rodiny. Dále přidávám jako osmý prvek sen Dona Bosca z jeho devíti let.

2.2.1 Vlídňá a pevná láska matky

Jak psychologové dokazují, dítě potřebuje k harmonickému rozvoji života nesmlouvavou a pevnou lásku otce a vlídnou, nezištnou a radostnou lásku matky. Ačkoliv otec zemřel Donu Boscovi, když mu byly pouhé dva roky, *matka Markéta* měla dar vyrovnanosti. Dovedla chápat, ale zároveň neslevovat z požadavků, dovedla být laskavá, ale nesmlouvala a neomlouvala nedostatky.

---

⁴Salesiáni Dona Boska. *Svatý Jan Bosco - zakladatel salesiánů*. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/zakladatel-jan-bosco/>.

⁵BOSCO, Teresio; NANNI, Carlo. *Dej mi duše : Salesiánská tradice*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006. 222 s. ISBN 80-7192-882-8.

V rodině Dona Bosca láska mateřská i otcovská vyvěrala jen z jednoho zdroje. Don Bosco si poté počínal mezi hochy stejně: byl jim otcem i matkou, jeho láska byla klidná, pevná, vyzařující radost. Toto poselství předal dál svým salesiánům.⁶

2.2.2 Práce a oběť

Další hodnota, kterou přejal od matky. Ve *Valdoccu*, prvním domě Dona Bosca, který zřídil pro opuštěnou mládež, bylo považováno za nejhanlivější charakteristiku hochů slovo lenoch. Znamenalo to totéž jako vyděděnec rodiny, hoch bez důstojnosti.

U Dona Bosca se práce často zaměňuje s jinou křesťanskou hodnotou, kterou nazýváme oběť. Jeho praktická vesnická mentalita uznávala oběť jen tehdy, když sledovala nějaký cíl. Utrpení a oběť chápal vždy jako výkupnou hodnotu k uskutečňování nějakého dobra. Svým salesiánům často opakoval: „*Nenosíme kající pás, ale jsme mezi hochy i tehdy, když bychom si mohli jít zdřímnout.*“⁷

2.2.3 Smysl pro Boha

Láska se v Becchi neprokazovala ze soucitu s bližním, nýbrž z lásky k Bohu. V rodině Boscových bylo křesťanství velmi hluboce zakotveno.

2.2.4 Rozumnost

Základním významem slova rozumnost ve výchovném systému Dona Bosca je *dialog* mezi vychovatelem a vychovávaným, otevřená výměna názorů, často živá, ale vždy vzájemně se respektující. Odmítá pojetí, že vychovatel má vždy pravdu. Doporučuje společné hledání nejlepšího řešení.

Pro Dona Bosca nebyli hoši pouze pasivními objekty, ale obhájci a šířitelé řádu. Nevychoval po vzoru své matky pouze druhé, ale nechal se jimi i sám vychovávat. Toto je rys pravého vychovatele – miluje každého a má ho v úctě, důvěřuje hochům a je jim oddán, má pochopení pro povahové odlišnosti, pro slabost vůle, plně respektuje jejich osobnost.

---

⁶ tamtéž

⁷ Bosco T., Nanni C. *Dej mi duše. Salesiánská tradice.*, 2006, s. 14.

2.2.5 Odvaha

Rozvoj díla a otevírání dalších domů vyžadovalo riskující iniciativu. Jeho hoši dovedli být až fantasticky iniciativní.

2.2.6 Záliba ve společné práci

V životopisech Dona Bosca je mnoho epizod, v nichž vystupuje jako osamocený hrdina, ale ze spousty příkladů vystupují hrdinové dva: Jan a Josef – dva bratři sjednoceni nejhlubším přátelstvím. Protože byl Josef o dva roky starší, byl jakýmsi ochráncem mladšího bratra a vždy tak trochu obdivoval jeho neobyčejné nápady. Kolem nich se shromažďovali přátelé ze sousedních usedlostí.

Při svém výchovném působení své hochy vždy povzbuzoval k šíření radosti společným úsilím.

2.2.7 Záliba v životě ve společenství

D. Bosco již v mládí vytušil, že aby získal srdce mladých, je zapotřebí se jim přiblížit, zajímat se, o co se zajímají, „milovat, co milují“.

Kdykoli měl Don Bosco příležitost, vždy byl přítomen mezi hochy. „Zde mezi vámi je mi dobře. Smyslem mého života je být s vámi.“⁸

To je zakotveno rovněž v salesiánských stanovách, které přikazují, aby salesiáni vedli společný život, a ne pouze společně pracovali. Společná práce bez společného života degraduje společenství z rodiny na podnik.

2.2.8 Sen z devíti let

Když bylo Donu Boscovi devět let, zdál se mu sen, který se stal klíčovým pro jeho budoucnost a jeho chápání pomáhajícího vztahu. Sám Don Bosco ho uvádí ve svých *Pamětech* jako klíčový. Pro názornost sen zrekapituluji.

---

⁸Bosco T., Nanni C. *Dej mi duše. Salesiánská tradice.*, 2006, s. 20.

Don Bosco v něm uviděl skupinu chlapců, kteří si hráli, křičeli a kleli. Jeho první reakcí bylo to, že začal být a napomínat hochy, kteří kleli. V tom momentě se před ním ukázal vznešený *Pán*, který ho upozornil na to, že použití násilí nikam nevede. Jako *Učitelku* mu dal zářící paní, která mu naznačila jiný způsob řešení situace. Povzbudila ho, aby se stal pokorným, statečným a silným, aby dokázal uskutečnit to, co právě uviděl: chlapci se proměnili v divoká zvířata, jen ti chlapci v okolí té paní se stali mírnými beránky. Don Bosco zpočátku nechápal jak „proměnit chlapce v beránky“ a pokládal to za nesplnitelný úkol, ale čas ukázal smysl rady, kterou ve snu dostal: „Tyto své přátele nezískáš bitím, ale vlídností a láskou. Dej se hned do práce a vysvětlí jim, jak špatný je hřích a jak vzácná je ctnost.“⁹

2.2.8.1 Význam snu z devíti let

Salesiánská literatura uvádí: „Osobnost Dona Bosca je velmi bohatá na přirozené i nadpřirozené dary. V jeho životě ho často doprovázely sny. Byly prostředkem, který bůh používal k tomu, aby mu ukazoval cestu a uskutečnění jeho poslání výchovy mezi mládeží.“¹⁰

Sen z devíti let nebyl jediným snem, který Don Bosco měl a vyprávěl (dalšími byli „Sen o dvou sloupech“ či tzv. „Dopis z Říma“ atd.), ale stal se pro jeho dílo nejzásadnějším. Sen se Donu Boscovi vracel, neustále na něj musel myslet a snažil se mu dát význam. Později se pro něj stal určitým poselstvím. Pietro Stella: „Sen poznamenal celý způsob života a myšlení Jana Bosca. Poznamenal také chování jeho matky v následujících měsících a letech.“¹¹

2.2.8.2 Množství chlapců předmětem snu

Oratoř není určena pro elitu, je vždy početná – plná chlapců, kteří se smějí, žertují, hrají si a klejí. Toto je pokládáno za výchozí situaci. Klení a zlé mluvení chlapců není chťený stav v oratoři, ale je to výchozím bodem, z něhož je třeba se odrazit a posunout se dopředu.

---

⁹ Bosco, T. *Don Bosco*, 2004, s. 16.

¹⁰ *Animátorský slabikář.*, s. 17.

¹¹ Bosco, T. *Don Boskova oratoř. Model a ikona současné salesiánské oratoře.*, s. 8.

2.2.8.3 Naznačení základních prvků práce v oratoři

Poté, co se ve svém snu snažil nejprve umlčet chlapce pěstmi, mu byla naznačena jiná forma intervence: „Musíš si je získat za přátele dobrotou a láskou, ne bitím.“¹² Ne ranami, ale přátelstvím ve smyslu *zájmu* a *pomoci*, i když to něco stojí. Dalším důležitým prvkem je rozhovor – salesián, který mlčí uprostřed svých chlapců, je určitým paradoxem. Don Bosco se snažil každý den říci každému chlapci alespoň jedno slůvko. Ale o čem stále mluvit? Hlavním tématem by mělo být vysvětlení, že hřích je špatná věc a přátelství s Bohem oproti tomu věci hodnotnou.

2.2.8.4 Naplnění základních prvků oratoře

Poslušností – určitě ne ve smyslu vůči vlastním osobním rozmarům, pro Dona Bosca to byla poslušnost k Donu Cafassovi¹³, pro uživatele dnešních oratoří by to měla být poslušnost vůči duchu a stylu právě Dona Bosca. Dalším nosným pilířem práce v oratoři je vzdělanost. „Učitelky, pod jejímž vedením se stává moudrým a bez níž i ten, kdo je vzdělaný, stává se ubohým ignorantem.“¹⁴

2.3 Shrnutí

Z úvahy o rodině v Becchi můžeme vyvodit první rysy podoby salesiána. Základem a pohnutkou všeho jeho počínání je náročná a hřejivá láska, otcovská i mateřská zároveň.

Pracuje a zároveň vede k pracovitosti. Jeho práce má smysl, zjednává mu úctu, naplňuje život. Má smysl pro Boha a probouzí ho v druhých. Jeho práci řídí ryzí, ne vypočítavá rozumnost. Dovede mluvit i naslouchat. Nebojí se, je odvážný a neúnavně iniciativní. Není samotář. Rád žije se salesiány a s hochy, rád s nimi pracuje. Nejdříve vidí člověka, potom úkoly.

---

¹² tamtéž

¹³ duchovní vůdce Dona Bosca

¹⁴ *Don Boskova oratoř. Model a ikona současné salesiánské oratoře.*, s. 9

2.4 Preventivní systém a jeho nejdůležitější pilíře

Preventivní systém je charakteristický tím, že se snaží předcházet veškerému špatnému chování u mladých a motivuje je k dobrému. Systém nepoužívá donucovacích prostředků. Opírá se o rozum, laskavost a víru.¹⁵

Don Bosco, společně s Marií Mazzarello, dali život věřícím rodinám i skupinám světským, jasně přislíbili vzdělání mladistvým a nejchudším a nejvíce vyloučeným mladistvým, protože byli přesvědčení, že v rukou mladých jsou zdroje pro lidštější svět. Vsadili na charakteristickou pedagogiku, která se spoléhala na vnitřní síly mladých a jejich kapacitu osobní i sociální regenerace.

Don Bosco již od mládí věděl, že aby získal srdce mladých je zapotřebí přiblížit se jim, zajímat se o jejich svět a “milovat to, co milují”.

Valdocco, základ salesiánského díla můžeme definovat takto: “domov, který tě přijme, škola, která tě připraví na život, místo k modlitbě a prostor pro setkání s přáteli.”¹⁶

2.5 Pedagogika Dona Bosca

Podle vlastních slov neměl Don Bosco žádný ucelený pedagogický systém výchovy svých chlapců. Jeho pedagogika, pro niž mu nejhlubší základ položila vlastním výchovným příkladem jeho matka Markéta, se často nazývá jako tzv. *pedagogika srdce*. Don Bosco napsal později několik knížek o výchově, ty však obsahují spíše jeho vlastní pedagogické zkušenosti než teoretická pojednání.

Základem jeho výchovy je preventivní přístup k mladým lidem, tzv. preventivní systém. Zdrojem preventivního systému je neochvějná víra v Boha, který jako první dává člověku svoji přízeň. Veškeré projevy laskavosti vůči druhým jsou jen odpovědí na tento pozitivní přístup Boha vůči člověku.

Preventivní systém chápal jak pasivně (dohled a omezení možností k volbě špatného), tak aktivně (výslovná snaha o kultivaci svědomí a zapojení do pozitivních aktivit).¹⁷

---

¹⁵LEBAROVÁ, Magdalena. *Dějiny a přítomnost misí v jednotlivých světadílech*. [s.l.], 2009. 98 s. Bakalářská práce. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA. Dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/wy4htt/downloadPraceContent_adipIdno_13367>.

¹⁶ *Proyecto Global del Centro de Día de Inserción Sociolaboral de menores “Periferia”*.

2.6 Preventivní systém Dona Bosca v dnešní době

Při svém téměř padesátiletém pedagogickém působení se Don Bosco vždy snažil vnímat své potřeby daného dějinného okamžiku a platně a účinně na ně odpovídat.

Rada, kterou dal svým spolupracovníkům v roce 1883 („Je třeba znát naši dobu a přizpůsobit se.“¹⁸) byla pro něho samého principem neustálé činnosti.

V *Dopise z Říma* z roku 1884 všechny napomíná, že nestačí mladé lidi milovat, mít rád: „Nejen ať jsou milováni, ale ať vědí, že jsou milováni.“ Co víc, podněcoval své spolupracovníky, aby mladé znali individuálně, sledovali je krok za krokem, byli solidární s jejich životně důležitými zájmy, znali jejich potřeby úmysly, nořili se do dějinného kontextu, ve kterém měli růst a rozvíjet svou osobnost. Dnešním jazykem bychom řekli, že neustálou modalitou výchovného působení Dona Bosca bylo přátelství a *výchovný dialog*, který nijak neubírá na rozdílnosti vztahů a zkušeností mezi mladými a vychovateli. Toto se snažil předat svým následovníkům, pro které je dodnes takovýto tip dialogu základní metodou práce s mladými.

Idea prevence jako alternativy vůči absolutistickým, autoritativním, represivním způsobům a jako předcházení pozdějších problémům hned od základu stala všeobecně přijímanou již s osvícenstvím sedmnáctého století a inspirovala činnost těch, kdo se po velké francouzské revoluci snažili napravit zlo způsobené více než dvaceti lety nepokojů.

3 SALESIÁNI VE SVĚTĚ

Vzhledem k tomu, že ve své práci chci zkoumat dvě salesiánská střediska z různých zemí, poté, co jsem představila historická a ideová východiska salesiánského působení, bude zapotřebí stručně představit salesiánské světové působení, zejména potom v zemích, ve kterých se srovnávaná střediska nachází, tedy ve Španělsku a v České republice.

---

¹⁷KAPLÁNEK, M. *Don Bosco a salesiánský výchovný styl*, s. 4.

¹⁸BOSCO, T., NANNI, C. *Dej mi duše. Salesiánská tradice.*,2006, s. 130-131.

3.1 Historický kontext salesiánů ve světě a oblasti působení salesiánů ve světě

Roku 1874 byly definitivně schváleny *Stanovy salesiánské společnosti*¹⁹a následovalo rychlé rozšíření salesiánského díla do Francie, Jižní Ameriky, Argentiny, Uruguaye, Brazílie...(1875), kde vznikaly sváteční i denní oratoře, základní i odborné školy, byly realizovány iniciativy na pomoc imigrantům i běžné misionářské aktivity.²⁰

Zakládání nových domů ani pokračování již vzniklých by se neobešlo bez dlouhých cest Dona Bosca v osmdesátých letech po *Itálii, Francii a Španělsku*.²¹

Dnes Evropa usiluje o solidární rozvoj a sní o jednotě a prosperitě. Mladí lidé tedy žijí v prostoru neomezeném hranicemi. Evropa dnes nabízí mnoho a není snadné si vybrat to podstatné, co utváří život. Mladí nestrádají hmotně, ale jsou často sami. Salesiáni si uvědomují, že doprovázejí děvčata a chlapce, jejichž rodiče si s výchovou velmi často neví rady, ba dokonce na ni rezignovali. Metodou Dona Bosca chtějí svým svěřencům především pomáhat najít místo v životě. Víra v Boha, který je má rád, jim pak může dát sílu k životním rozhodnutím.²²

Dnes působí na světě více než 16 000 salesiánů a přibližně 15 000 salesiánek ve 128mi zemích světa.²³ Jejich posláním je sociální, náboženská, kulturní, pedagogická a materiální pomoc mládeži:

- Střediska mládeže
- Víkendové a prázdninové akce
- Školy a učňovská střediska
- Internáty
- Práce pro mládež na okraji společnosti
- Misie a sociální pomoc rozvojovým zemím
- Sdělovací prostředky
- Farnosti.

---

¹⁹ Vnitřní dokument kongregace

²⁰ *Don Bosco ve světě. Rozvojová a misijní činnost salesiánů*. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/salesianivesvete/>, <http://www.sdb.cz/res/data/536/059650.pdf>.

²¹ MOTTO, F. *Výchovný systém Jána Bosca.*, 2005. s. 23

²² *Don Bosco ve světě. Rozvojová a misijní činnost salesiánů*. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/salesianivesvete/>, <http://www.sdb.cz/res/data/536/059650.pdf>.

²³ *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: http://www.sdb.org/sdbweb/index.asp?FileCentro=_2_9_.htm&Mysez=9&Lingua=2.

Kromě salesiánů Dona Bosca (SDB) vznikla celá řada podobných společenství, která se inspirovala ideály Dona Boska. Stejně jako salesiáni pracují po celém světě. Jsou to zejména:

- Dcery Panny Marie Pomocnice (FMA) – řeholní kongregace založená Donem Boscem a Marií Mazzarelo v Itálii roku 1872²⁴,
- Sdružení salesiánských spolupracovníků (ACS) – třetí větev salesiánské rodiny založená Donem Boscem v roce 1876,
- Volontarie Dona Bosca (VDB) a mnoho jiných.

3.2 Salesiáni ve Španělsku

Poté, co jsem stručně zmínila světový kontext, budu se věnovat salesiánskému působení v zemích, v nichž se nacházejí zkoumaná střediska. Začneme Španělskem. Oproti České republice, salesiánská tradice ve Španělsku je mnohem delší. Je to způsobeno tím, že samotný Don Bosco tam rozšířil své dílo již za svého života. Do samotné Valencie přišli ovšem první salesiánky později a tak se doba vzniku srovnávaných středisek natolik neliší.

Jako první se vypravil šířit do Španělska salesiánský výchovný styl jeden ze svěřenců Dona Bosca - Don Rua, který rozšířil dílo nejprve do Francie. Do Španělska (do Sevilly) přijel 24. ledna 1880.²⁵ Salesiánské dílo bylo pozitivně přijato a začalo se rozšiřovat po celém Španělsku.

Dnes pracuje ve Španělsku více než 1 200 salesiánů a salesiánek a řídí 362 míst mezi školami, „centros juveniles“²⁶, farami...kde se věnují 400 000 uživatelům. Ve Španělsku je 100 škol, mezi nimi je 36 škol s profesní formací, kde studuje přibližně 90 000 žáků a vyučuje 6 000 učitelů. Navíc funguje 103 center zaměřených na mladé, kde spolupracuje 24 000 mladých doprovázených 2 500 animátory. Další působností salesiánů je 92 far či veřejných kostelů. Znepokojeni ze situace mnohých mladých v ohrožení sociálním vyloučením, otevřeli salesiáni 40 sociálních platform²⁷ věnujícím se speciálně těmto mladým (mladí v ohrožení sociálním vyloučením,

---

²⁴ *Animátorský slabikář*, s. 41

²⁵ CHÁVEZ, Pascual. *Děkuji svému bohu při každé vzpomínce na vás* [online]. [cit 2004-09-08]. Dostupný z: sdl.sdb.org/gsd/collect/czech/index/assoc/HASH013b.dir/doc.doc

²⁶ centry zaměřenými na mladé

²⁷ forma sociální práce

imigranti...). Na rozdílných programech (více než 300) se podílí 10 000 uživatelů v péči 1 080 profesionálních pracovníků a přibližně 1 200 dobrovolníků. Tyto programy se realizují v 71 okresech Španělska.²⁸

3.3 Salesiáni v České republice

Salesiáni přišli do tehdejšího Československa na svátek sv. Václava 28. Zář 1927. Jako první vznikl dům ve Frýštáku u Holešova a poté ho následovali domy v Ostravě (1935), v Praze - Kobylisích (1937), oratoř v Brně (1939) a sirotčinec v Pardubicích (1945). Po válce zakládají své teologické učiliště v klášteře v Oseku u Duchcova (1947) a otevírají dále některé menší domy.²⁹

Činnost první generace salesiánů byla zaměřena na *pastoračně-výchovnou práci* mezi mládeží především v oratořích. Nesmíme ovšem opomenout formaci vlastních členů v internátních studijních domech (Frýšták, Hodoňovice, Přestavlky).

Vítězný únor 1948 (uchopení moci komunisty) postavil veškerou činnost kongregace mimo zákon a mnozí její členové byli odsouzeni k dlouholetému věznění a další nemohli veřejně vykonávat duchovenskou službu. Toto trvalo až do listopadu roku 1989. Celé toto totalitní období bylo poznamenáno intenzivním útlakem církve a silnou propagací ateistického světového názoru.

Navzdory těmto nepříznivým podmínkám, salesiáni nezháleli a přesunuli svou činnost do soukromých bytů, horských chat a do přírody. Zde probíhala formace dalších salesiánů, studium filozofie a teologie, ale i množství prázdninových akcí pro menší skupiny, proslulé „*chaloupky*“ (zejména v sedmdesátých a osmdesátých letech), které byly charakteristické svým výchovně a katechicky zaměřeným programem v malém společenství dětí a vedoucích.

Vznik demokracie v roce 1989 staví před salesiány nové možnosti, ale i nové úkoly – decentralizaci salesiánského díla. Postupně kongregace získává zpět zabavené domy a nastává náročné období jejich oprav a přebudování. Salesiáni vystupují z ilegality, opouští diecézní farnosti (někteří zůstávají) a zakládají komunity. Staví se před otázkou, jak by měla vypadat salesiánská činnost v nově vznikající společnosti.

---

²⁸ <http://blogs.periodistadigital.com/patiosalesiano.php/2011/01/28/trabajo-y-estadisticas-de-los-salesianos>.

²⁹ VRACOVSKÝ, J. *Chaloupky. Salesiánské prázdninové tábory v době totality.*, 2002, s. 12

„Dochází k zakládání středisek a klubů mládeže (hlavně ve velkých městech). Salesiánská provincie zřizuje nakladatelství *Portál*, které se specializuje na vydávání pedagogické a psychologické literatury, a vyšší sociálně pedagogickou a teologickou školu *Jabok* (1992) v Praze pro výchovu a vzdělání pracovníků v sociální oblasti, zejména pro mládež postiženou, narušenou či stojící na okraji společnosti.“³⁰

Salesiáni stáli u zrodu Teologické fakulty Jihočeské univerzity, někteří přednáší na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Důležité je i jejich zapojení do sdělovacích prostředků, a zvláště o vznik televize Noe. Kongregace také navázala na tradici českých salesiánských misionářů, když přijala zodpovědnost za pomoc Bulharsku.

4 KOMPARACE SALESIÁNSKÝCH STŘEDISEK

V úvodní části jsme se seznámili se salesiánským výchovným stylem, založeném na preventivním systému („*co*“ - vznik a specifika daného systému). V následující části se budu zabývat jeho aplikací v praxi, přičemž jsem si zvolila následující kritéria: cílová skupina („*pro koho*“ – komu je tento systém adresován), kompetentnost k sociální asistenci („*kým*“ – kdo ho realizuje a jaký má být dle preventivního systému), komplexnost působení na svěcence („*jak*“ – jakými konkrétními prostředky naplňuje středisko salesiánský výchovný styl). Na základě těchto 3 kritérií porovnam 2 salesiánská střediska ve dvou zemích.

Prvním je „Asociación Periferia“ ve Španělské Valencii, kde jsem při svém studijním pobytu ERASMUS 2008/2009 absolvovala 420 hodinovou praxi. Tato praxe byla pro mě zlomová a velmi inspirativní, zapříčinila můj odklon od touhy podílet se na pomáhání osobám s mentální retardací, kde jsem v rámci mých předešlých praxí pozorovala, jak něco nefunguje, protože pracovní kolektiv nemá správné motivační či osobnostní předpoklady k pomáhajícímu vztahu.³¹ „Asociación Periferia“ byla v tomto ohledu pravým opakem.

Profesionalita, rodinné zázemí, jedinečnost, vyrovnanost a pozitivní energie čišící z každého pracovníka, vycházející z přístupu Dona Bosca je opravdu efektivní, i když se někdy podaří dosáhnout jen malých cílů, člověk se může cítit v tomto centru

---

³⁰ Salesiáni v České republice. *Katolický týdeník : Příloha Dům Ignáce Stuchlého*. 21.2.2011, 2011, 8.

³¹ Zobecněno, netvrdím, že je tomu tak u každého sociálního pracovníka v zařízeních, kde jsem absolvovala praxi.

smysluplně. Proto kritérium *kompetentnost k sociální asistenci* pokládám za úplně stěžejní pro mou práci. Dalšími dvěma kritérii jsem ji doplnila, aby působila kritéria i práce celistvě stejně jako preventivní systém.

Druhým zařízením je Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice, které jsem několikrát navštívila, a rozhovory s tamními pracovníky byly pro mou práci podnětnými.

4.1 Metodologie

Pro komparaci těchto středisek byla použita metoda pozorování a analýza dokumentů.

4.2 Stručná charakteristika srovnávaných středisek

Než přistoupím k samotné komparaci konkrétních salesiánských středisek dle určených kritérií, v krátkosti obě zařízení představím.

4.2.1 „Asociación Periferia“

Nejdříve stručně představím historii vzniku „Asociación Periferia“.³² Salesiánky³³ přišly do španělské Valencie již roku 1984. V roce 1988 se usídlili v ulici „Avda. Hermanos Maristas“ a započali intervence usnadňující kontakt s lidmi s této problematické části Valencie. V roce 1989-1990, jim jsou poskytnuty prostory v této ulici a to znamená rozšíření nabízených aktivit. Oficiálně bylo zřízeno salesiánské středisko mládeže „Asociación Periferia“ dne 5. 8. 1991. V roce 1992 bylo ustanoveno jako středisko mládeže spadající pod instituci „Generalitat Valenciana“³⁴.

Mise „Asociace Periferie“ se orientuje na *prevenci sociálního vyloučení* prostřednictvím výchovy a efektní sociální integrace sociálně, kulturně a ekonomicky

---

³² *Proyecto Global del Centro de Día de Inserción Sociolaboral de menores “Periferia”.*

³³ F.M.A., Hijas de Mre Auxiliadora - Salesianas

³⁴ Forma autonomního řízení Valencie, zahrnuje různé instituce samosprávy

znevýhodněných mladistvých a mladých dle tzv. „preventivního systému“ Dona Bosca a salesiánského výchovného stylu.

4.2.1.1 Identifikační údaje

- přesný název: „Asociación Periferia“ – Centro de Día de Inserción Sociolaboral de Menores “Periferia”³⁵
- adresa: Avda. Hermanos Maristas, 17 bajo (el barrio Na Rovella), 46013 Valencia, Španělsko
- telefon: (+34) 963 740 400
- e-mail organizace: periferia@asociacionperiferia.org
- vedoucí pracovník: Adolf Montoliu
- webové stránky by měly být dostupné v tomto roce - www.asociacionperiferia.org.

4.2.1.2 Stručný popis realizace poskytování sociálních služeb

Sociálně-právní poradenství - zařízení má k dispozici vlastního právníka, který je zároveň sociálním pedagogem – tato skutečnost velmi urychluje a ulehčuje práci zařízení.

Osobní asistence – doprovody, doučování.

Krizová intervence

Psychologická podpora - psycholog součástí zařízení, organizování aktivit mimo zařízení – na jaře, v létě tábory, kurz relaxace vedený psycholožkou pro rodiče.

Rekvalifikační kurzy – číšník, zedník, kuchař, automechanik.

Činnost zařízení lze shrnout do 3 základních projektů:

- „Centro de día de inserción sociolaboral” (Denní centrum sociálně-pracovního začlenění) – 16-21 let
  - Individuální výchovné projekty.
  - Kurz základních prací na stavbách.
  - Kurz obsluhy klienta.

---

³⁵ Asociace Periferia – periferia = na okraji; Středisko mládeže

- „Centro de Día de Apoyo Convivencial y Educativo” (Denní centrum podporující soudržnost ve skupině a vzdělání) - všechny vzdělávací aktivity ve skupině i individuální jsou přizpůsobeny věku a vývoji každého jednotlivce
  - Individuální vzdělávací projekty.
  - Vzdělávací skupiny (6 - 7 let).
  - Vzdělávací skupiny (8 - 9 let).
  - Vzdělávací skupiny (10 – 11let).
  - Vzdělávací skupiny (12 - 18 let).
- „Atención a las familias“ (Sociální práce s rodinou)
  - Oblast: prostředí – rodina.
  - Oblast: prostředí – vzdělání.

Služby společné všem programům:

- Stravovací služby (jídlo a občerstvení).
- Hygiena a zdravotnictví (sprchy, prádelna,...).
- Neustálá formace týmu pedagogů.
- KLUB NA ROVELLA – sportovní vyžití svěřenců (zejména basketbal a fotbal).
- Mimořádné společné události (např. slavení svátků svatého Dona Bosca a Marie Mazzarello).
- Jarní venkovní aktivity – výlety mimo středisko – pláž, venkovní bazén... (středisko má k dispozici 2 dodávky k přepravě svěřenců).
- Letní tábory.

4.2.2 „Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“

Salesiáni začali působit v Českých Budějovicích neveřejně již v roce 1980, v roce 1990 pracovali v jedné malé místnosti s několika dětmi, postupným rozšiřováním bylo 1. 9. 1995 oficiálně zřízeno Salesiánské Středisko mládeže – dům dětí a mládeže České

Budějovice a ke dni 24. 6. 2006 bylo zapsáno do rejstříku školských právnických osob MŠMT.³⁶

Salesiánské středisko mládeže v Českých Budějovicích přispívá prostřednictvím preventivního výchovného systému Dona Boska, volnočasových aktivit a sociální práce k celostnímu rozvoji dětí a mládeže.

4.2.2.1 Identifikační údaje

- přesný název: Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice (SaSM – DDM ČB)
- adresa: Emy Destinové 1, 370 05 České Budějovice, Česká republika
- telefon: (+420) 385 341 877
- e-mail organizace: sasmcb@sasmcb.cz
- vedoucí pracovník: Ing. Tomáš Rádl
- webové stránky: www.sasmcb.cz

4.2.2.2 Stručný popis realizace poskytování sociálních služeb

Kontaktní práce - probíhá v klubu, kontaktní místnosti a kontaktním centru Maják. V terénu probíhá na ulici a ve veřejně přístupných objektech dané lokality. Je nezastupitelná pro navázání důvěry, rozvíjení spolupráce – vztahu a poskytování dalších služeb.

Situační intervence - sociálně pedagogická práce v situacích s výchovným obsahem, kdy pracovník přináší podněty a reflektuje situaci natolik, že zvyšuje důraz výchovnému efektu.

Základní poradenství - poskytování specifických informací klientovi pro řešení aktuálních problémů a zvyšování schopnosti klienta tyto problémy řešit – vztahy, rodina, návykové látky, škola, zaměstnání, volný čas...

Pomoc v krizi – rozhovor s pracovníkem a nabídka kontaktu s příslušným odborníkem (psycholog aj.).

---

³⁶ http://www.sasmcb.cz/?page_id=48

Doprovodné aktivity - dojednání další služby v zařízení návazné péče, doprovod a asistence při jednání v tomto zařízení.

Případová práce - dlouhodobá individuální práce, jejímž cílem je splnění osobního plánu klienta.

Práce s blízkými osobami - poradenství, informační servis poskytovaný blízkým osobám klienta – rodiče, přátelé, kamarádi – realizované pouze s informovaným souhlasem klienta.

4.3 PRVNÍ KRITÉRIUM: Cílová skupina

4.3.1 Charakteristika cílové skupiny - chudá mládež

Don Bosco se věnoval „nejchudší mládeži“ a „lidovým vrstvám“ a v tomto duchu ho následují salesiáni dodnes a mají takto charakterizovanou cílovou skupinu ve svých *Stanovách*³⁷. Velké spektrum činnosti salesiánů na celém světě svědčí na jedné straně o tom, že salesiáni si byli vždycky vědomi toho, že jsou posláni k těm mladým lidem, kteří to mají nejtěžší a s nimiž nikdo moc pracovat nechce. Na druhé straně se od začátku různily názory na to, kdo je opravdu ten nejchudší a který druh pomoci je nejefektivnější.³⁸

Na začátku se věnoval Don Bosco nejen mladým vězňům, ale také chlapcům, kteří přišli z venkova do Turína za prací. Na sklonku života se zasloužil o šíření evangelia v Jižní Americe. Don Bosco si uvědomoval, že na uskutečnění svých záměrů potřebuje spolupracovníky, kteří budou pokračovat v jeho díle. Proto věnoval pozornost také chlapcům, kteří měli předpoklady ke studiu a ke službě druhým.

„Současná rozmanitost salesiánského díla v České republice je dokladem různosti názorů salesiánů na otázku: *Ke komu jsme „především“ posláni?* Odrazem této plurality jsou i všechny dosavadní výchovně-pastorační projekty.“³⁹

Tvrzení, že salesiáni jsou posláni k „chudé mládeži“, předpokládá kritérium výběru cílové skupiny – *nouze*. Je zapotřebí brát v potaz konkrétní místo a konkrétní situaci. V období totality se salesiáni setkávali zejména s *duchovní nouzí*. Postupně až do dnešní doby rostl počet návštěvníků středisek, kteří nejenže neznali evangelium, ale postrádali

---

³⁷ *Stanovy Společnosti svatého Františka Saleského* (vnitřní dokument kongregace)

³⁸ *Situace dnešní mládeže a odpověď salesiánů*. Dostupné na: www.sdbplzen.cz/res/data/819/089906.doc

³⁹ tamtéž

základní předpoklady ke spokojenému životu – děti *chudé citově a sociálně*. Nemohlo tedy zůstat pouze u zájmu o „duchovní povznesení“, Don Bosco působil na chlapce celistvě: nejprve materiálně, a následně pak duchovně. Komplexnost působení na svěřence pokládám za základní pilíř výchovy dle Dona Bosca.

4.3.2 Podmínky pro přijetí mladých do oratoře

Nejprve si vymezíme cílovou skupinu tak, jak je charakterizovaná ve stanovách salesiánů a to podmínkami pro přijetí mladých do oratoře. První podmínka je tato: „Protože účelem této oratoře je držet mládež daleko od zahálky a špatné společnosti, zvláště ve sváteční dny, mohou být přijati všichni bez ohledu na původ a stav.“ V tomto kritériu spatřuji velký a nadčasový význam v tom, že je oratoř otevřená všem bez ohledu na rasu, není tedy v ničem diskriminační.

Druhá podmínka poté zní takto: „Avšak ti, kteří jsou chudí, nejopuštěnější a nejméně vzdělaní, mají při přijetí a péči přednost, protože mají větší potřebu asistence na cestě k věčné spáse.“⁴⁰

Tyto dvě základní podmínky vyjadřují otevřenost střediska ke všem rasám, tedy i Romům a určující úhel pohledu zaměřený na ty „nejpotřebnější“. Nyní připojím další důležitý znak týkající se cílové skupiny a nároků na ní kladených – a to vymezení určitých pravidel a jejich dodržování. Již Don Bosco si uvědomoval, že k fungování oratoře je zapotřebí určitých pravidel. Důkazem mu byla oratoř Dona Cocchi⁴¹, který do svých domů přijímal chovance a jedince, kteří svým chováním kazili ostatní, „měl až příliš velkou důvěru v dobrotu druhých“⁴². Každý, kdo do střediska dobrovolně přichází, musí zároveň přijmout a respektovat určitá pravidla, zajišťující harmonický chod zařízení.

4.3.3 „Asociación Periferia“

---

⁴⁰BOSCO, Teresio. *Don Boskova oratoř : Model a ikona současné salesiánské oratoře*. České Budějovice: SaSM - DDM ČB, 2010. 28 s. (pro vnitřní potřebu z italského originálu přeložil Martin Hobza, SDB).

⁴¹ Současník Dona Bosca

⁴²*Don Boskova oratoř. Model a ikona současné salesiánské oratoře.*, 2010, s. 7.

4.3.3.1 Salesiánský výchovný přístup aplikovaný na práci s kulturně a etnicky rozmanitou cílovou skupinou

Název salesiánského střediska pro mládež vyplývá z umístění zařízení – *okraj* města Valencie (oblast „Na Rovella“), který je charakteristický tím, že se tam ve velké míře vyskytuje problematika *sociálního vyloučení a sociálně patologické jevy*.

V dané lokalitě je běžná prostituce i pouliční prodej drog, dále je charakteristická větším počtem přistěhovalců ze zemí 3. světa (Maroko, Alžírsko, Ghana – dívka, co utekla, od mafie, která obchoduje s bílým masem), také imigrantů ze zemí Latinské Ameriky, výjimkou nejsou ani imigranti ze zemí východní Evropy (jako např. z Rumunska). Další četnou skupinou v této oblasti jsou Španělové, kteří přišli z jiných částí Španělska, ale většinu samozřejmě tvoří španělové narození v této oblasti⁴³. Nesmím opomenout ani „gitanos“⁴⁴, kteří navíc mají zastoupení v personálu střediska (matka dětí docházejících do střediska pomáhá v kuchyni a s úklidem). Z tohoto výčtu je zřejmé, že tato oblast je velmi kulturně pestrá. Vidím zde analogii s dobou Dona Bosca, jak jsem uvedla v úvodní části, že v době průmyslové revoluce přicházeli mladí do měst s vidinou lepšího života a nakonec se nepotáceli jen s bídou materiální, ale také duchovní, spojenou s absencí rodinných vazeb. Don Bosco jim pomáhal tuto bídu překonávat. Do Španělska přicházelo a stále přichází velký počet imigrantů, kteří mnohdy trpí ve své zemi hladem, tak odchází do liberální Evropy za prací a nakonec se setkávají opět s hladem a navíc jsou vytrženi ze svých kořenů, mnohdy ani neznají jazyk, aby se domluvili. Toto je případ nejedné rodiny, se kterou spolupracuje „Asociación Periferia“ a kde je uplatňován salesiánský výchovný styl.

Jedná se většinou o ekonomicky slabé rodiny, kde často hmotnou bídu provází i bída duchovní – opakování špatných vzorců chování z generace na generaci. Jedná se většinou o nevzdělané rodiče, kteří tedy těžko mohou pozitivně působit na vzdělání svých potomků, když pro ně vzdělání není významnou životní hodnotou.

Důležitým znakem salesiánského střediska je to, že mladí přicházejí do střediska *dobrovolně*, mnohdy se o něm dozvídají od svých vrstevníků, kteří již středisko navštěvují a vidí v tom, že jsou jeho součástí, pozitivní zpětnou vazbu. Často se tyto děti nachází v neúnosných rodinných problémech, kdy preferují trávit čas jinde než doma a také doufají, že jim někdo pomůže situaci doma vyřešit. Dále jsou to žáci s

---

⁴³ „Valencianos“

⁴⁴ Španělský ekvivalent pro české slovo „cikáni“, Romové by bylo zavádějící – jednalo by se pak o Rumuny

problémy ve škole či mladí, kteří jen potřebují smysluplně trávit volný čas, často jsou tyto výše zmíněné pohnutky k návštěvě střediska u dětí kombinovány.

V této oblasti je obecně známé, že kvalita základních škol v okolí není dobrá. Překvapovalo mě, jaké nedostatky si děti ze škol přináší, mnozí se naučí číst a psát až v „Asociación Periferia“ a je nepochopitelné, že je učitelé nenechávají propadnout. Koordinace se školami je také na velice špatné úrovni (ačkoliv se neustále pracovníci salesiánského střediska mládeže snaží navázat s institucemi oboustranný dialog), tamní učitelé působí ležérním dojmem, že žáci z této oblasti stejně nemají v životě žádnou budoucnost, mnohdy trpí předsudky, že jsou mladí z této oblasti nevzdělavatelní. Dále do střediska přichází mnoho mladých, kteří nebyli ve škole úspěšní a nemohou sehnat práci, protože nemají žádnou klasifikaci, salesiánské středisko mládeže „Asociación Periferia“ pro ně nabízí rekvalifikační programy.

Jak jsem již naznačila dříve, „Asociación Periferia“ je zaměřena zejména na mladé, ale aby působení na ně bylo komplexní, začalo středisko před 5 lety pracovat také s jejich rodinami, zejména s matkami. Často se jedná o matky, které otěhotněly příliš mladé, řada z nich jsou bez partnera či žijí s partnerem, který jim fyzicky ubližuje či je závislý na drogách či alkoholu. Na alkoholu a drogách jsou také závislé některé matky a sociální pracovníce střediska se je snaží motivovat jejich problém překonat, vždy s cílem, aby rodina byla zachována kompletní, umístění svěřenců do dětských domovů vnímá jako prohru a poslední možné řešení).

Cílová skupina střediska je limitována 6. rokem, ale stává se, že se působí i na mladší děti – například jedná-li se o mladší sourozence uživatelů střediska. Vybavuju si Ninu (3 roky), její starší sestra Omara dochází do střediska a už delší dobu má vši, což jí mnohdy znemožňuje jít do školy, aby tento problém mohl být překonán, musí se vši zbavit celá rodina, proto probíhá intervence přímo v rodině, kde je zapotřebí zakotvit správné hygienické a jak se později zjišťuje i stravovací návyky.

Všem, kterým se působnost střediska mládeže věnuje, mají společné to, že přicházejí s tím, že něco potřebují a vždy je uzavřena jistá „dohoda“, kde se stanoví krátkodobé a dlouhodobé cíle a to, za jakých podmínek bude cílů dosahováno. Tyto podmínky je potom zapotřebí samozřejmě dodržovat s obou stran.

4.3.3.2 Podmínky a způsob poskytování sociální služby

Kritéria pro nepřijetí mladých do střediska:

- každý, kdo nesplňuje žádné z kritérií pro přijetí
- ten, kdo nechce dobrovolně spolupracovat na aktivitách střediska
- každý, kdo se chová tak negativně, že narušuje dosažení vlastních cílů a zároveň svým negativním přístupem poškozuje ostatní svěřence
- nezletilí, kteří jsou potrestáni za hrubé pochybení
- pokud je kapacita střediska plná

Rozhodnutí o přijetí či nepřijetí bývá vydáváno ředitelem střediska po konzultaci se svým pracovním týmem na základě výše uvedených kritérií.

4.3.4 „Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“

4.3.4.1 Salesiánský výchovný přístup aplikovaný na práci s Romy

Působnost tohoto střediska je cílena na neorganizované nebo sociálně znevýhodněné a romské děti i mládež ve věku od 6 do 26 let, zejména ze spádové oblasti Čtyři Dvory⁴⁵ - sídliště Máj, Vltava a Šumava. Jelikož vychází z principu nízkoprahovosti, může se realizovaných programů účastnit každý z cílové skupiny, všechny programy jsou bezplatné a mohou být i anonymní.

Jedna z nejobtížnějších stránek výchovy souvisí s výchovným prostředím, které by mělo být strukturované podle náročnosti požadavků. Spontánní aktivity s nízkým prahem nároků na jedné straně by měly být vyváženy na druhé straně kroužkem (např. sportovním, tanečním), který je samostatným sociálním útvarům a kde funguje skupinová dynamika, což umožní („odstupňovaně“) klást vysoké nároky nejen na sportovní či jiné výkony, ale i na chování a vystupování. Jednotlivé výkony účastníků je třeba sledovat, podporovat je emočně a také návodem jak na to, ale neusnadňovat. Důležité je také zabezpečit „spravedlivé výchozí podmínky“. Mladí by měli zažít úspěch. Pokud účastník zažije úspěch, je to výborný základ pro reflexi kompetencí. „Výchovné prostředí by mělo vyzářovat atmosféru přijetí, rodinného ducha, veselosti a slavnostnosti. Mělo by podněcovat tvořivou spoluúčasť.“⁴⁶

Důležitá je motivace, která může vycházet z osobních vztahů nebo z atraktivit činností. Jan Pavel II hovořil v této souvislosti „o dobru, které je předkládáno způsobem

---

⁴⁵ Můžeme se setkat s označením tohoto střediska jako „Čtyři Dvory“ či „Čtyrák“

⁴⁶ www.eamos.cz/amos/kvc/externi/kvc_238/rom.doc

lákavým k vyzkoušení“. Připravit pro mladé takovou akci, která je náročná svými požadavky, je pracné. Je též obtížné na takovou akci děti a mladé připravovat, aby na ni jeli, a přesvědčit rodiče, aby svým dětem dovolili jet a programu se zúčastnit.

„Velmi důležité je podchycovat celé skupinky, které středisko navštěvují. Ideální by bylo, kdyby tyto skupinky měly během týdne prostor pro setkání na způsob družinové schůzky. Chce to ale stabilní vedoucí skupinek a dobře připravený program“.

4.3.4.2 Podmínky a způsob poskytování sociální služby

Kritéria pro přijetí uživatele:

- spadá do cílové skupiny
- chce služby využívat a dodržovat její pravidla
- kapacita služby není naplněna
- projde prvkontaktem

Podmínky poskytování sociální služby uživateli:

- spadá do cílové skupiny
- řídí se pravidly klubu a kontaktu
- má o službu zájem
- není pod vlivem omamných látek (vyjma programu terénní sociální práce), neohrožuje zdraví sebe samého, ostatních uživatelů nebo chod či vybavení střediska (programu)
- služby jsou poskytovány tomu, jehož potřeby může středisko naplnit

4.3.5 Shrnutí

Obě salesiánská střediska, která v této práci srovnávám, dodržují požadavek Dona Bosca na cílovou skupinu – základním kritériem je nouze v určitém čase i místě, kterému se musí preventivní systém přizpůsobit.

„Asociación Periferia“ působí v oblasti, kde je hrozba sociálního vyloučení na denním pořádku a kde tato skutečnost jiné sociální služby nechává chladnými. Přijetí do střediska neumožňuje pouze „potřebnost“ uchazeče, ale také jeho ochota respektovat a dodržovat pravidla.

„Čtyři dvory“ pracují zejména s romskou mládeží, které je zapotřebí přizpůsobit specifický přístup práce s ohledem na její historické kořeny a jiná specifika této cílové skupiny. Dříve toto středisko cílovou skupinu nedělilo, ale praxe ukázala, že poslání střediska bude možné lépe naplnit rozdělením cílové skupiny na Romy a „neromy“. Nejvíce toto rozdělení pramení z nedůvěry „většiny“ k Romům, která se přenesla i na samotné Romy mezi sebou⁴⁷. Tomuto problému čelily i jiná salesiánská střediska v České republice, kde tato skutečnost vedla ke vzniku jen romských oratoří. V tomto ohledu vyzdvihují jedinečnost SaSM Ddm, které si udrželo celou cílovou skupinu, ač paralelně. Dělit cílovou skupinu ve španělském středisku je nemyslitelné, což je dáno národnostní i etnickou pestrostí svěřenců (pokud už by se měla cílová skupina dělit, vzniklo by více menších skupinek, ale léta praxe prokázala, že oratoř v „Asociación Periferia“ je možné provozovat pro všechny dohromady, ať už se svěřenec narodil ve Španělsku či pochází-li z Latinské Ameriky či států třetího světa z Afriky, nebo z cikánské rodiny). Naopak se středisko snaží využít různosti svěřenců k jejich vzájemnému obohacování, pokusím se nastínit na příkladu: do střediska může docházet⁴⁸ i hoch muslimského vyznání, a možná i díky němu se dostává víra více do povědomí všech svěřenců, kteří potom můžou čerpat z kontrastů a společných východisek křesťanství a islámu.

Nemůžeme ovšem „Čtyřem Dvorům“ vyčítat rozdělení cílové skupiny, vzhledem ke kulturním odlišnostem dvou zemí jako je multikulturní a liberální Španělsko a Česká republika, země poznamenaná komunismem, který dodnes v lidech zanechal předsudky a nedůvěru.

4.4 DRUHÉ KRITÉRIUM: Kompetentnost k sociální asistenci

Pro animátora je podstatná vedle pedagogické zručnosti a schopnosti vstupovat do vztahů (jak docílit, aby...) také *jasná identita* (jakým být, aby...). Středem zájmu preventivního systému je člověk a jeho aspirace. Po jeho boku je však vychovatel ochotný postavit se výlučně a skutečně na jeho stranu. „Preventivním systémem je vychovatel. Vychovatel je člověk, který se úplně oddal dobru svých chovanců. Proto

---

⁴⁷ Jak v rozhovoru s autorkou uvedl salesiánský kněz Milan Mihulec (21. 2. 2011)

⁴⁸ A také dochází

musí být připravený čelit každé nepříjemnosti a námaze, aby dosáhl svého cíle, kterým je občanská, mravní a intelektuální výchova jeho chovanců.“ (Trattatello)⁴⁹

Asistenci chápeme jako výchovnou přítomnost vychovatele uprostřed skupiny mládeže. Vychovatel nevystupuje jako „pedagogický dozor“, jeho úkolem je animovat skupinu a zároveň ke každému přistupovat otevřeně, být jim nápomocen v jejich problémech, přijmout je s úctou a trpělivostí⁵⁰.

Pro přiblížení osobnosti Dona Bosca uvedu svědectví žáka z první oratoře ve Valdoccu Štěpána Castagno: „Nevím, jak to dělal, ale byl vždycky v každém koutě nádvoří, uprostřed každé skupinky chlapců. Svou osobou a *svým okem nás všechny sledoval*. Byli jsme rozčuchaní, občas upocení, dotěrní, zlobiví. A on nacházel potěšení být s těmi nejubožejšími. K těm nejmenším byl pozorný jako máma. Často se hašteřilo a bilo. A on nás od sebe dostával. Napřahoval ruku k bití, ale nikdy nás nebil, chytl nás za ruce a silou nás odtáhl.“⁵¹

Vychovatel a jeho kvality a přístup, jsou nejzákladnějším pilířem preventivního systému, navíc není platný pouze pro vychovatele, ale pro každého spolupracovníka salesiánského střediska (sociální pracovník, psycholog...) - „Když zpomalíš, oni zůstanou stát. Když se znechutíš, jim poklesnou ruce. Když se nasadíš, oni budou běžet. Když nabídneš ruku, oni dají život. Když se modlíš, oni budou svatí.“⁵²

4.4.1 “Asociación Periferia”

4.4.1.1 Kvality pedagoga v praxi preventivního systému Dona Bosca

Vnitřní projekt salesiánského střediska „Asociación Periferia“⁵³ vymezuje kvality pedagoga v praxi preventivního systému Dona Bosca takto:

Základními hodnotami a kvalitami vychovatele jsou: láska, takt, autorita (jako "autorevolezza"⁵⁴), optimismus, vyrovnanost a trpělivost. Don Bosco chápe vzdělání jako blízký mezilidský kontakt, jaký je charakteristický pro rodinu: neformální vztahy,

---

⁴⁹ MOTTO, Francesco. *Výchovný systém Jána Bosca*. Bratislava 2 : Don Bosco, 2005. 165 s. ISBN 80-8074-022-4.

⁵⁰ http://www.ped.muni.cz/z21/knihy/2008/25/25/texty/cze/rehulkova_cz.pdf

⁵¹ BOSCO, T. *Don Boskova oratoř*, s. 18

⁵² *Animátorský slabikář*, s. 67

⁵³ *SISTEMA DE GESTIÓN DE LA CALIDAD. Centro de Día “PERIFERIA”*. Programación Global 2008-2009. Doc. Nº 2.

⁵⁴ Laskavost a pevnost

soužití, fyzická přítomnost umožňující vzájemnou důvěru. Můžeme je shrnout do následujících prvků:

- **Ostrost vnímání:** mít oči otevřené k okolnímu dění – objevovat detaily, situovat zážitky a činy, objevovat vztahy, formulovat myšlenky a být schopný pomocí empatie vcítit se do situace chudých a zanedbaných mladých, kteří postrádají ve svém životě lásku.
- **Silná osobnost:** zdravé sebevědomí, bez poruch osobnosti, s jasnými hodnotami, milující a pevný.
- **Konkrétní a přímé úsilí:** být mezi svěřenci k získání vhledu z první ruky a interpretaci reality.
- **Kapacita přezkoumávat a riskovat:** přehodnocovat svůj pohled, aby se lépe přizpůsobil potřebám svěřenců, lépe pochopil jejich problémy – snažit se vidět je očima těch, kteří s nimi žijí, ovšem bez obětování svého způsobu myšlení.
- **Není odstup:** toto umožňuje vstoupit do srdcí.
- **Plodný dialog:** upřímně vyhledávat dialog s mladými lidmi, přitom brát v potaz různost svěřenců ve způsobu vyjadřování a snažit se přizpůsobit dané úrovni, vést je k porozumění životu a sobě samým.
- **Konverze:** k dosažení tohoto cíle pozval Don Bosco svého nejlepšího svěřence doprovázet další nové, nebo méně nadané, či více problémové.

Je důležité tyto stanoviska přijmout za své, jak nejvíce je možné. Je zapotřebí růst v očích svěřenců, respektovat je, umět naslouchat, být přítomný a dispozici, umět čekat...je zapotřebí je milovat.⁵⁵

4.4.1.2 Dobrovolníci

V první řadě je nutné osobní setkání zájemce o dobrovolnictví s koordinátorem dobrovolníků⁵⁶. Vlastní příprava spočívá ve skupinovém setkávání, které probíhá každý týden a které je zaměřeno především na následující cíle: prohloubení lidské zralosti, získání salesiánské identity, rozvojové vzdělávání.

Příprava je zaměřená k tomu, aby dobrovolník:

---

⁵⁵ *SISTEMA DE GESTIÓN DE LA CALIDAD. Centro de Día "PERIFERIA". Programación Global 2008-2009. Doc. Nº 2.*

⁵⁶ V případě „Asociación Periferia je touto osobou ředitel střediska

- uměl,
- uměl pracovat,
- uměl být,
- uměl vytvářet vztahy.

„Asociación Periferia“ také umožňuje tzv. „*pasování svěřence na animátora*“. Jedná se o to, že „ti nejlepší“ ze svěřenců se na základě doporučení vedení a ostatních spolupracovníků stávají novými dobrovolníky (zpravidla v každém roce se najde 1 adept). Často to bývají svěřenci, kteří by kvůli věkovému limitu vyšli ze střediska.

Tento prvek již měl ve svém působení samotný Don Bosco, který si ze svých nejlepších chlapců vybíral své následovníky a docílil tím toho, že se preventivní systém předával dál a zachoval se až do dnešní doby, i když se třeba někam posunul vzhledem k přizpůsobení se aktuální době (např. přítomnost víry v oratořích není tak „fyzická“ a každodenní jako za jeho doby – zpověď byla elementárním prvkem v jeho působení⁵⁷).

4.4.1.3 Náplň práce sociálního pracovníka

Sociální pracovnice má mít korespondující vzdělání v sociální práci, je přímo závislá na vedení zařízení, v rámci sociální práce v síti spolupracuje na schůzích zaměřených na spolupráci týmu pedagogů a vývoj jejich případů, dále je zodpovědná:

- za odhalení případů z okolí, které vyžadují specifickou pedagogickou intervenci
  - spolupracovat se státními sociálními službami v okolí za účelem směřovat intervence stejného případu (zakázky) k jeho vyřešení (zde naráží sociální pracovnice na neochotu pracovníků sociálního odboru – ony nejsou s klientem v jeho přirozeném prostředí, jedou si svou „rutinu“ a nechávají spoustu zakázek takzvaně ležet na stole – i několik let!!! – případ rodiny, kde dochází k domácímu násilí mezi rodiči a navzdory tomu žijí spolu s dětmi v jedné místnosti a sociální odbor to tak nechá, nakonec se ujímá řešení „Asociación Periferia“)
- to vyžaduje od osobnosti sociální pracovnice nesmírnou trpělivost a odhodlání znovu a znovu se o spolupráci pokoušet a neztrácet smysl ze sociální práce jako takové

---

⁵⁷ Srov. dnes Čtyři Dvory 1-3 zpovědi ročně

- zakládat vztahy z různých zdrojů s cílem ucelené sociální intervence – koordinace se školami, firmami, pedagogy, charitou (mimo jiné v rámci projektu „Cheques proinfancia“ – šekové kupony podporující rodiny ekonomicky na dně v rámci stravování, oblečení, dotace letních táborů)
- pracovat s rodinou a zlepšovat určité aspekty její problematiky, odvozovat důsledky, které mohou podpořit pozitivní vzdělávací/výchovný proces
- podílet se na činnostech každodenního života v zařízení – úklid, výživa, hygiena
- aktivně spolupracovat na všech schůzích týmů, kterými je členem
- může se stát zodpovědným za realizaci některých projektů nebo aktivit v zařízení
- udržovat pořádek v sále, kde se rozvíjí aktivity mládeže – usměrňovat konflikty...
- vypracovávat zprávy o mladistvých, řídit se zákonem ochrany dat, tyto zprávy jsou nevizovány, opravovány a podepisovány ředitelem zařízení
- organizovat, připravovat a spolupracovat na aktivitách v letním období
- zakročit v jakékoliv akutní situaci, která může nastat – úraz mladistvého, zmizení některého mladistvého bez dovolení, fyzické agrese, přímo, nebo ve spolupráci s pedagogem zodpovědným za aktivitu.

4.4.2 „Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“

4.4.2.1. Program „salesiánští animátoři“

To, že naplňovat preventivní systém nemůže kdokoliv, dokazují i nároky, které jsou kladeny na salesiánské animátory.

Salesiánská škola animátorů představuje ucelený systém formace a vzdělávání salesiánských animátorů. Vznikla jako odpověď na volání po podpoře práce s animátory a s jejich přípravou. Tento program je akreditován na MV ČR. Zahrnuje devět společných víkendů. V prvním roce se seznamují s tématy jako: Kdo je to salesiánský animátor., Preventivní systém Dona Bosca., Přínos křesťanství pro výchovu., Základy psychologie a pedagogiky. Po prvním roce se mladí stávají akreditovanými dobrovolníky. V druhém roce jsou to témata jako: Základní právní předpisy. Historie salesiánské rodiny. Organizační a programová příprava akce. Dramaturgie a

scenáristika. Základní pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci s mládeží. Po druhém mohou získat osvědčení „táborový vedoucí“ akreditované na MŠMT. Třetí rok je naplněn tématy jako: Osobnostní růst. Hry. Základy bibliistiky. Týmová spolupráce, styly řízení. Pedagogika zážitku. Etika a spiritualita. Animátorství jako životní styl. Povolání a volba životní cesty. Po splnění všech těchto témat už slouží k doprovázení k dobrovolnické službě.⁵⁸

Z tohoto výčtu vyplývá, jakými znalostmi by měl salesiánský spolupracovník oplývat, dalo by se to shrnout takto:

- má zkušenosti v přímé práci s uživateli
- poznává a rozvíjí sám sebe
- je zodpovědný a samostatný
- dodržuje a předává pravidla
- je empatický

4.4.2.2 Náplň práce sociálního pracovníka

- komplexní zajišťování procesu kontaktní práce
- poskytování základních sociálních služeb (poradenství, informační servis a zprostředkování návazné pomoci či péče atd.)
- příprava, rozvíjení a konkretizace sociálních služeb
- sociální činnost zaměřená na rozvoj osobností uživatelů
- vytváření programu v konkrétní činnosti
- vedení příslušné dokumentace
- spolupráce se zákonnými zástupci
- mapování sociálně právních problémů v příslušné lokalitě
- vyhledávání a zajišťování kontaktů s jednotlivci a skupinami
- šetření individuálních nebo skupinových potřeb
- spolupráce s příslušnými institucemi v působnosti regionu
- poskytování poradenství a zprostředkování návazné pomoci či péče
- posuzování individuálních zvláštností a potřeb uživatelů
- informační a konzultační činnosti

---

⁵⁸ *Animátorský slabikář.*, s. 7-8.

4.4.3 Shrnutí

Obě zařízení splňují základní požadavek zásady asistence v podobě osobnostních kvalit zaměstnanců zařízení, přičemž každý její člen je jedinečnou a motivující osobností. Na českém příkladě nám toto kritérium naplňuje systém získávání nových animátorů, který je rozčleněn do třech fází a kopíruje získávání kompetencí z pedagogiky a smyslu preventivního systému. Španělský příklad nemá takto rozčleněný systém. Každý nový spolupracovník musí projít náročným motivačním pohovorem, kde se osobnostní rysy projeví.

Špatný animátor může více uškodit než pomoci, ačkoliv bude chtít pomáhat. Dodnes si vybavuji dilema ředitele centra, jak se postavit k animátorovi, který ač působí velmi pozitivně na svěřence, ale jeho intelektové schopnosti jsou snižené a nemůže tedy například dítě doučovat. Jsou u něj naplněny osobnostní rysy, ale postrádá jiné kompetence. Z toho vyplývá, jak jsem zdůrazňovala výše, důležitost komplexnosti.

Slabou stránku „Asociación Periferia“ vidím ve skutečnosti, že je tam pouze jedna sociální pracovnice (tato skutečnost vyplývá z problematického financování střediska) a může toho být na ni někdy až moc, toto je ale vyváženo tak perfektně organizovanou strukturou pracovního týmu, pravidelným setkáváním jeho subkultur a systémem supervizí jako prostředku proti „burn out syndromu“⁵⁹.

4.5 TŘETÍ KRITÉRIUM: Komplexnost působení na svěřence

Není důležité pouze *kdo* a *pro koho* aplikuje salesiánský výchovný styl, ale také jakými metodami a prostředky dosahuje poslání salesiánského výchovného stylu tak, aby na každého jedince bylo působeno *komplexně* – na všechny stránky jeho osobnosti.

4.5.1 „Asociación Periferia“

4.5.1.1 Vymezení hlavních projektů střediska

„Asociación Periferia“ naplňuje poselství salesiánského výchovného stylu na základě 3 hlavních projektů:

---

⁵⁹syndromu vyhoření

- **sociálně – pedagogicky/výchovná činnost s mladistvými**

Hlavní zaměření zařízení, určeno mladistvým ve věku 6 až 18 let, a to především těm, kteří jsou v ohrožení nebo v tísní, jejichž rodinná pracovní a sociální integrace vyžaduje sociální, vzdělávací a psychologickou podporu.

Na tomto projektu se podílí především sociální pedagogové a vychovatelé prostřednictvím doučování a volnočasových aktivit.

- **sociální práce s rodinou**

Tento projekt se zrodil před pěti lety (dříve se pracovalo pouze s mladistvými klienty, ale v rámci komplexního řešení nepříznivé situace mladistvých se začalo pracovat s celou rodinou), jako reakce na lokální problematiku opakování se špatných vzorců chování z generace na generaci.

Je založena na multidimenzionální intervenci zaměřené především na rodiny svěřenců střediska, které jsou problematické – mladé matky, zatížené ženy, nesamostatné matky (potřebují vedení k plnění funkce rodiny), oběti domácího násilí, matky závislé na drogách, popřípadě abstinující matky, atd.

Krátkodobými cíli se sociální pracovnice snaží o to, aby rodiny převzali svou osobní odpovědnost (zpočátku jsou vedeny, doprovázeny s cílem, aby později zvládaly situaci řešit samy), základem je uzavření *dohody* a její postupné naplňování.

Tento projekt se tímto snaží posílit naplňování individuálních cílů, tím, že jsou posíleny v rodině, která je pokládána za přirozené prostředí svěřenců, v kterém se je snaží udržet, vyzkoušet nejrůznější řešení k zachování rodiny pohromadě (odebrání dětí pokládá za nejposlednější řešení).

- **rekvalifikační kurzy pro mladistvé**

Tento program naplňuje funkci formace adolescentů (16 – 18 let) s cílem nabytí návyků potřebných k účasti na trhu práce kompenzováním formativních deficitů prostřednictvím teoretického a praktického učení na usnadnění tohoto začlenění.

Jsou určeny formačním skupinám nepřekračujících 12 svěřenců. Mohou se dělat výjimky vzhledem k věkové omezenosti, pokud to situace vyžaduje (cílová skupina je limitována 18 lety, ale pokud je to nezbytné může se do kurzu vaření či jiného zapojit chlapec, který již přesáhl hranici 18 let).

Tyto kurzy probíhají od 8 do 14 hod, patří mezi ně kurzy formujícími: kuchaře, číšníky, automechaniky, elektrikáře, zedníky a prodavače. Na zedníka a automechanika se učí mladí přímo v dílně střediska „maestrem de taller“⁶⁰. „Maestro de taller“ je nedílnou součástí střediska, také se podílí na schůzích týmu a má podnětné připomínky – poznává mladé zase z jiné stránky než například sociální pracovník.

Velkou výhodou zařízení je, že má k dispozici vlastní jídelnu, kde na jednu stranu se setkávají všichni, ať už mladí i pracovníci a panuje tam tzv. odlehčená atmosféra a která zároveň slouží jako cvičiště pro kurzy stolování a vaření, ale neučí se vařit či stolovat pouze tam, „Asociación Periferia“ zároveň uzavírá smlouvy s restauracemi, kde mají jejich svěřenci praxi a kde popřípadě později ty nejšíkovnější získají pracovní místo. Do tohoto programu se také aktivně zapojují sestry salesiánky, které mimo jiné vedou kurzy šití.

Kurzy šití mají pro danou cílovou skupinu také význam v tom, že si můžou mladí tímto způsobem zhotovit ošacení, na které by jejich rodiny neměli peníze.

4.5.1.2 „Trabajo social en red“

„Sociální práce v síti“ neboli systemický⁶¹ přístup předpokládá, že se všechny složky podílí na chodu zařízení i na vývoji jednotlivých zakázek. Jako prostředek dosažení systemického přístupu jsou schůze pracovního týmu. Schůze pedagogů se sociální pracovníci a psycholožkou probíhají jednou týdně a předmětem jejich jednání je jejich výměna úhlu pohledu na aktuální zakázky, i když některé zakázky bývají tak komplikované, že se k jejich řešení vrací opakovaně a vypadá to, že se nikam neposouvají, ale to opravdu jen vypadá, protože většinou jsou změny tak malé, že je složitější je detektovat, ale mají svůj neodmyslitelný význam. Tyto schůze probíhají každou středu.

---

⁶⁰ mistr

⁶¹ celistvý

Dále ve čtvrtek jsou schůze úplně všech pracovníků zařízení – včetně ředitele, salesiánek, mistra rekvalifikace, dobrovolníků – řeší se jednotlivé zakázky ale i zařízení vůbec.

Oba tyto typy schůzí jsou nabitý humorem, který je pro Španěly charakteristický a to vytváří příjemnou atmosféru mezi všemi pracovníky (ne do té míry, že by byli znevažováni či zesměšňovány zakázky).

4.5.2 „Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“

Nabízí tyto druhy práce:

- **Kontaktní práce** - probíhá v klubu, kontaktní místnosti a kontaktním centru Maják. V terénu probíhá na ulici a ve veřejně přístupných objektech dané lokality. Je nezastupitelná pro navázání důvěry, rozvíjení spolupráce – vztahu a poskytování dalších služeb.
- **Situační intervence** - sociálně pedagogická práce v situacích s výchovným obsahem, kdy pracovník přináší podněty a reflektuje situaci natolik, že zvyšuje důraz výchovnému efektu.
- **Základní poradenství** - poskytování specifických informací klientovi pro řešení aktuálních problémů a zvyšování schopnosti klienta tyto problémy řešit – vztahy, rodina, návykové látky, škola, zaměstnání, volný čas....
- **Pomoc v krizi** – rozhovor s pracovníkem a nabídka kontaktu s příslušným odborníkem (psycholog aj.).
- **Doprovodné aktivity** - dojednání další služby v zařízení návazné péče, doprovod a asistence při jednání v tomto zařízení.
- **Případová práce** - dlouhodobá individuální práce, jejímž cílem je splnění osobního plánu klienta.
- **Práce s blízkými osobami** - poradenství, informační servis poskytovaný blízkým osobám klienta – rodiče, přátelé, kamarádi – realizované pouze s informovaným souhlasem klienta.

4.5.2.1 Otevřené kluby

Otevřené kluby vznikli sloučením programů klubu Oráč, Oratoře, doučování a Romského klubu a programů v kontaktním centru Maják. Tyto programy tvoří pravidelnou činnost v budově SaSM – DDM ČB⁶² a probíhají v pondělí, středu a pátek v pravidelných časech. Jsou určeny pro děti a mládež ve věku od 6 do 26let, které pocházejí z okolních sídlišť Máj, Vltava a Šumava, které jsou převážně neorganizované nebo sociálně znevýhodněné.

Programy Otevřených klubů v sobě propojují práci pedagogickou, sociální i duchovní - registrovaná sociální služba NZDM Otevřené kluby, doučování, volnočasové aktivity, oslavy i bohoslužby...Pro klub Oráč, Oratoř i Romský klub je společná základní programová nabídka, díky které je, při zachování určitých minimálních pravidel, možné setkávání mladých lidí, využití sociálních služeb, společné trávení volného času, hraní stolního fotbalu, kulečnicku, míčových i společenských her nebo občerstvení v nealkoholickém baru.

V průběhu všech sociálních služeb a volnočasových aktivit navazujeme a udržujeme kontakt s velkým množstvím účastníků, kteří zároveň využívají otevřenou nabídku doučování (v romských programech probíhá jako pravidelná činnost), aktivizačních programů (práce na PC, hudebna, keramická a výtvarná dílna nebo horolezecká stěna) a dalších nabízených kreativních či sportovních činností. Běžná nabídka programů je obohacena o preventivní a tematické programy, zaměřené na diskuse, zážitkové hry, besedy a promítání různých filmů. Účastníci se mohou spolupodílet na přípravě, realizaci a hodnocení programů či nepravidelných akcí.

Nedílnou součástí programů jsou akce a pobytové akce. Programy Otevřených klubů probíhají i mimo budovu SaSM – DDM ČB v kontaktním centru Maják, na sídlišti Máj a v tělocvičně ZŠ Máj II. Pracovníci se zde zaměřují na specifickou primární a sekundární prevenci - terénní sociální práci, tematické programy, speciální programy klubu Oráč, práce s asistenty, individuální doučování, předškolní příprava romských dětí a volnočasové aktivity.

V rámci sociálních služeb nabízíme pomoc při řešení nepříznivé životní situace uživatele. Nejčastější rozhovory a intervence jsou z oblastí: škola, rodina, parta, volný čas, partnerské vztahy, romství, konflikty, drogy, výchovné problémy, získávání financí, sexuální chování... Pracovníci využívají kontaktní práce,

---

⁶² Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice

poradenství, případové práce a jiných aktivit k orientaci uživatele v jeho životní situaci. Při řešení problému jej doprovází.

Současně rozvíjí spolupráci s rodinami, komunitou, školami a návaznými institucemi. Nedílnou součástí nabídky sociálních programů Otevřených klubů jsou pravidelné návštěvy rodin, terénní sociální práce na sídlištích Máj a Vltava. Personální zajištění všech programů Otevřených klubů vedle zaměstnanců doplňují i asistenti, dobrovolníci a praktikanti z Jihočeské univerzity a VOŠS Prachatice. Této naší další cílové skupině nabízíme vzdělávání, přípravu, hodnocení činností, oporu a účast na realizaci pedagogických a sociálních programů.

4.5.3 Shrnutí

České středisko má určitě bohatší program týkající se volnočasových aktivit – nespočet kroužků. Španělské středisko naproti tomu má svůj velký přínos ve formaci dospívajících, u kterých by bez této možnosti hrozila nezaměstnanost. V tom spatřuji návaznost na Dona Bosca, který se sám naučil řemeslům (švec, kovář), aby mohl tato řemesla předávat dál svým svěřencům. Ve španělském středisku mají tedy možnost vyučit se zedníky, automechaniky... Nechci ovšem, aby to vyznělo, že španělské středisko chce ze všech svých svěřenců mít automechaniky a číšníce, svěřence studijně úspěšné se snaží motivovat k dalšímu studiu. Oproti tomu české středisko působí na pracovní začlenění svěřenců pouze jako koordinátor – koordinace s Úřadem práce. Snaží se tento nedostatek alespoň vykompenzovat tematickými okruhy související s volbou povolání.

Dalším přínosem španělského centra je jeho propracovanější systém sociální práce v síti a supervizi. Také jídelna, která neodmyslitelně patří ke španělskému centru má svůj velký význam pro kontakt s mladými a na jejich podílení se na chodu střediska (každý den má službu jiný svěřenec střediska), české zařízení v tomto ohledu konkuruje svým nealko barem, ale nemyslím si, že má takový přínos jako jídelna.

5 ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo srovnat konkrétní salesiánská střediska ze Španělska a z České republiky. Nesnažila jsem se ukázat, jaké středisko je „lepší“, ale spíše jsem se snažila naznačit, v čem by se mohla daná střediska vzájemně inspirovat.

K tomu, abych je mohla porovnat, bylo nejdříve zapotřebí představit salesiánské působení jako takové, se svými ideovými a historickými východisky, ze kterých jsem si stanovila 3 základní kritéria pro komparaci salesiánských středisek – cílová skupina, kompetentnost k sociální asistenci a komplexnost působení na svěřence.

Otázka cílové skupiny přinesla velmi zajímavé odpovědi při samotné komparaci salesiánských středisek. Chápu důvody, které vedly v českém středisku k rozdělení programu na dvě cílové skupiny – „romskou“ a tu „většinovou“, ale pokládám za důležité vyvinout v budoucnu iniciativy na překonání tohoto problému. Uvědomuji si, že k tomu nestačí pouze salesiánská iniciativa, ale je podstatná změna postoje celé společnosti, která je plná předsudků, aby bylo možné navázat smysluplný a oboustranný dialog a vztah mezi Romy a „neromy“.

Seznam použitých zdrojů:

- *Animátorský slabikář : Vzdělávací texty pro salesiánské animátory*. Praha : Salesiánská asociace Dona Bosca, 2008. 300 s.
- BOSCO, Teresio. *Don Bosco*. 1. vyd. Praha : Portál, 1991. 438 s. ISBN 80-85282-01-3.
- BOSCO, Teresio. *Don Bosco*. 3. Praha : Portál, 2004. 436 s. ISBN 80-7178-967-4.
- BOSCO, Teresio. *Don Boskova oratoř : Model a ikona současné salesiánské oratoře*. České Budějovice : SaSM - DDM ČB, 2010. 28 s. (pro vnitřní potřebu z italského originálu přeložil Martin Hobza, SDB).
- BOSCO, Teresio; NANNI, Carlo. *Dej mi duše : Salesiánská tradice*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006. 222 s. ISBN 80-7192-882-8.
- MOTTO, Francesco. *Výchovný systém Jána Bosca*. Bratislava 2 : Don Bosco, 2005. 165 s. ISBN 80-8074-022-4.
- *Proyecto Global del Centro de Día de Inserción Sociolaboral de menores "Periferia"*.
- RYCHTÁŘOVÁ, Jaroslava. *Memoria : Prácticas Intervención Nivel I (01313), II (01315) Asociación "Periferia"*. Valencie, 2009. 76 s. Seminární práce. Universidad de Valencia Facultad de Ciencias Sociales.

- Salesiáni v České republice. *Katolický týdeník : Příloha Dům Ignáce Stuchlého*. 21. 2. 2011, 2011, 8.
- *SISTEMA DE GESTIÓN DE LA CALIDAD. Centro de Día "PERIFERIA"*. Programación Global 2008-2009. Doc.Nº 2.
- VRACOVSKÝ, Jaroslav. *Chaloupky : Salesiánské prázdninové tábory v době totality*. 1. Praha : Portál, 2002. 151 s. ISBN 80-7178-705-1.

Elektronické dokumenty:

- Fundación Felices Los Niños. *Sistema preventivo de Don Bosco*. [cit 2004] Dostupný z: <http://www.feliceslosninios.org/es/nosotros/donbosco.html>
- KAPLÁNEK, Michal. *Don Bosco a salesiánský výchovný styl* [online]. Praha [cit 2010-01-30]. Dostupný z: <http://www.sdb.cz/ke-stazeni/odborne-seminare/1-donbosco.doc>
- Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice. *Popis realizace poskytování sociálních služeb*. Dostupný z: <http://sasmcb.cz/wp-content/download/popis-realizace-pss.pdf>
- Trabajo y estadísticas de los Salesianos en España. [cit 2011-01-11]. Dostupný z: <http://blogs.periodistadigital.com/patiosalesiano.php/2011/01/28/trabajo-y-estadisticas-de-los-salesianos>
- CHÁVEZ, Pascual. *Děkuji svému bohu při každé vzpomínce na vás* [online]. [cit 2004-09-08]. Dostupný z: sdl.sdb.org/gsd/collect/czech/index/assoc/HASH013b.dir/doc.doc

Abstrakt

El Asmai, J. *Srovnání dvou konkrétních salesiánských zařízení ve Španělsku a v České republice*. České Budějovice 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Dr. Ing. Alois Křišťan, Th.D..

Klíčová slova: salesiánské středisko mládeže, salesiánský výchovný styl, preventivní systém, sociální asistence

Práce se zabývá historickými, teoretickými a ideologickými východisky salesiánského výchovného stylu a jejich naplněním v praxi na příkladu dvou konkrétních salesiánských středisek ze dvou zemí – ze Španělska a z České republiky.

Nejprve je v práci představen zakladatel salesiánů Don Bosco v souvislostech své doby a jiných prvků, které ovlivnili jeho osobnost a sociální působení. Tím práce dochází k tzv. „preventivnímu systému“ jako základní metodě salesiánů a k jeho kontextu pro dnešní dobu. Z důvodu, že práce srovnává střediska ze dvou zemí, předkládá práce stručnou charakteristiku salesiánského působení v dnešním světě a to zejména ve Španělsku a v České republice, kde se nachází srovnávaná střediska „Asociación periferia“ a „Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“, která jsou později stručně představena, aby mohla být srovnávaná dle vytyčených kritérií. Tato kritéria jsou: cílová skupina, kompetentnost k sociální asistenci a komplexnost působení na svěřence. Tato kritéria jsou nejprve popsána tak, jak k nim přistupoval Don Bosco a poté konkrétně popsána, jak jsou naplněna v daném středisku. Na konci každého kritéria je potom shrnutí, jak je či není kritérium střediskem naplněno.

Abstract

Comparison of two concrete salesians youth centre in Spain and in the Czech Republic

Key words: salesians youth centre, salesians educational system, preventive system, social assistance

The work deals with historical, theoretical and ideological base of salesians educational style and its impletion in practice. There is example of two concrete salesians youth centers from two different countries – Spain and Czech Republic. In the beginning of the essay the founder of salesians Don Bosco is presented in context of the times and other distinct elements with involves his individuality and social activity. Then we get to the preventive system the basic method of salesians and its context in present. Because the essay compares two centers from two countries, there is short characteristic of salesians activity nowadays in the world, especially in both states where are the compared youth centers – in Spain it is „Asociación periferia“ and in Czech Republic it is „Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže České Budějovice“. Each centre is introduced in generous and then could be done the

comparison according to the criterions. Chosen criterions are: target group, competence to social assistance and complexity action at nurse-child. Each criterion is at first described in relation to Don Bosco and then concretely how it works in both centers. At the foot of each criterion is summing-up if the center infill the criterion or not.